
REDUCTIE ADMINISTRATIEVE LASTEN

Harold van der Meulen , Krijn Poppe en Henri Holster

De regering heeft zich tot doel gesteld de administratieve lasten van ondernemers drastisch te verlagen. Dit kan door een betere aansluiting op de bedrijfsprocessen van ondernemingen. Eén van de middelen daarbij is gebruikmaken van informatie- en communicatietechnologie. In dit onderzoek is nagegaan of en hoe het centraal stellen van de ondernemer structureel en duurzaam bij kan dragen aan de vermindering van administratieve lasten. Gepleit wordt voor publiek-private samenwerkingsverbanden rond dit thema.

Toekomstige gegevensbehoefte

In het project OCTAAN (Ondernemer Centraal bij Terugdringing Administratieve lasten in Agrarisch Nederland) is het probleem van de administratieve lasten onderzocht vanuit het perspectief van de ondernemer. De algemene verwachting vanuit de agrarische sector is dat de gegevensbehoefte vanuit de overheid en ketens en de eisen omtrent kwaliteit en betrouwbaarheid de komende jaren verder zullen toenemen. Hieruit komt naar voren dat het verstandig lijkt de gegevensinwinning van de primaire bedrijven rondom het ketenproces te organiseren. Daar zitten immers in de toekomst verreweg de meeste data, en ook nog van de beste kwaliteit, omdat deze vanuit productiebelang zijn geregistreerd.

Twee denkmodellen

In een tweetal sectoren (de melkveehouderij en de glastuinbouw) is een verdiepende praktijkanalyse uitgevoerd. In een aantal workshops is samen met agrarische ondernemers, ondernemers uit de keten en de overheid bekeken wat het principe 'de ondernemer centraal' voor de gegevensinwinning zou kunnen betekenen. Hieruit zijn twee denkmodellen ontworpen voor de informatievoorziening in de agrarische sector. Het ene model heeft als titel meegekregen 'het Anglo-Saksisch Marktmodel'. In dit model staat de ondernemer met zijn bedrijfscomputer en vaste internetverbinding centraal. De onderneming functioneert in vaste ketens. In zo'n keten is er een dominante ketenpartij, die de onderneming voorschrijft welke data er verzameld en met de uitgeleverde producten meegeleverd moeten worden, c.q. beschikbaar moeten zijn bij bijvoorbeeld audits voor certificering. Er zijn één of meerdere softwareleveranciers actief, die de primaire ondernemingen zo goed mogelijk van dienst zijn met pakketten voor eenmalige en efficiënte vastlegging en uitwisselingsmogelijkheden met tal van toeleveranciers, afnemers en dienstverleners. De overheid zit in dit denkmodel op afstand. Bij het introduceren van nieuwe (bijvoorbeeld Brusselse) regelgeving, kan de overheid de administratieve lastendruk zo mogelijk beperken door aan te sluiten bij gegevensdefinities, die al in de ketens, bij bedrijfscertificaten en audits worden gebruikt (maar niet geharmoniseerd zijn bij meerdere ketens in één sector). Verder bemoeit de overheid zich zo weinig mogelijk met de organisatie van de datastromen, en gaat ervan uit dat alle data over een primaire ondernemer vanuit diens bedrijfscomputer op een overheidswebsite aangeleverd kunnen worden. Het andere model heeft als titel 'het Rijnlands afstemmingsmodel'. Ook in deze situatie beschikken ondernemers over een pc met internetverbinding, maar bij een groot aantal speelt dit gereedschap geen centrale rol in het management, omdat men het administreren graag aan anderen overlaat. Men gebruikt daarentegen veel standaardoverzichten, die door ketenpartijen en dienstverleners worden opgesteld. Ketenpartijen hebben ook hier behoefte aan data bij productstromen. De afstemming vindt vooral plaats op definities van data op het niveau van het primaire bedrijf. Dienstverleners en softwareleveranciers ontwerpen (internet)software waarmee na autorisatie van de primaire ondernemers, gegevens die al in computers van ketenpartijen en overheid zijn opgeslagen, gecombineerd worden tot nuttige bedrijfsinformatie. De overheden draaien in dit circuit mee, door ook in dit geval zoveel mogelijk aan te sluiten bij gegevens die al voor het management en in de keten worden verzameld. Bij nieuwe ontwikkelingen participeert men echter actief in overleg rond gegevensuitwisseling, inclusief afstemming van definities, certificatieprotocollen enzovoort.

Privaat-publieke samenwerking

Geconcludeerd kan worden dat de twee denkmodellen nuttige referentiekaders bieden bij het nadenken over de toekomstige informatievoorziening. Uit de workshops blijkt dat er vooral behoefte is aan een netwerkaanpak als variant op het Rijnlands afstemmingsmodel met één centrale autoriteit voor de regio. In de keten komt data-uitwisseling vermoedelijk wel op een efficiënte wijze tot stand. Daarbij is echter wel een privaat-publieke samenwerkingsconstructie gewenst voor de afstemming van de overheids-gegevensvraag op de bedrijfsprocessen. Zou de overheid volstaan met het maken van het ene loket (zoveel mogelijk gebruik makend van de definities in ketensystemen en processen in de bedrijfsvoering die als een onveranderlijk gegeven worden beschouwd), dan komt onvoldoende interactie tussen overheid en bedrijfsleven tot stand om een zo goed mogelijke reductie van de administratieve lasten te bereiken. De overheid trapt dan vermoedelijk weer in de valkuilen uit het verleden: geen gebruik van al aanwezige definities, geen regio op nieuwe ideeën als toezicht op toezicht (zoals oorspronkelijk voorzien bij Minas via de accountantsverklaring), teveel denken vanuit de eigen organisatie en techniek. Aangezien de gewenste ontwikkelingsrichting rond 'ondernemer centraal' in de beide sectoren geldt, is er weinig reden om aan te nemen dat andere agrarische sectoren een heel ander beeld te zien geven. De overheid wordt dan ook geadviseerd om niet alleen de administratieve lasten te verminderen door ICT en het inrichten van één loket, maar ook om met het bedrijfsleven na te gaan hoe per keten de gegevensuitwisseling binnen de ketens en met de overheden het best vorm kan worden gegeven. De overheden zouden zich hierbij zo veel mogelijk voegen in de afspraken binnen ketens. Dit gedachtengoed zal dit jaar in een vervolgproject in de praktijk toegepast moeten gaan worden bij lopende en nieuwe initiatieven vanuit ketens.

Meer informatie:

Rapport 6.04.05 *Ondernemer Centraal bij Terugdringen Administratieve lasten in Agrarisch Nederland; Verkenning naar de toekomstige informatiearchitectuur tussen overheid en agrarische ondernemingen*